

38) Allen III, 463-464, nr. 908, aan Thomas More (Leuven, 1 januari 1519), ll. 2-4: *Persuaserant Coloniae uni atque alteri libellum illum impium et non uno incendio dignum a me conscriptum fuisse;...*; 587-593, nr. 967, aan Thomas Wolsey (Antwerpen, 18 mei 1519), ll. 180-183, met verwijzing Erasmus' brief aan Johann Kaiser (Allen III, 44-46, nr. 622, Antwerpen, 16 augustus 1517, ll. 21-23): *Nullum adhuc opus conscripsi, neque conscripturus sum, cui non praefigam meum nomen. Lusimus olim in Moria, sed incruente* [aan Kaiser: *Lusi quidem in Moria, sed incruente: nullius famam nominatim perstrinxi. In mores hominum lusimus, non in famam hominum*], *licet fortasse plus satis libere*; vgl. Gerlo, 'Iulius exclusus', 174-175 (More); 177 (Wolsey).

39) Voor de problematiek als zodanig onder andere de kopnoot bij de brief van Thomas More aan Erasmus, Allen II, 418-421, nr. 502 (Londen, 15 december 1516): 'From this direct statement of the existence of a copy written by Erasmus' own hand, there can be no doubt that he was the author of it'; de sleutelpassage in dezen aldaar, ll. 9-14: *Lupsetus* (Thomas Lupset (1498-1530), favoriete leerling van Colet en vertrouweling van Erasmus, More en Richard Pace) *restituut mihi aliquot quaterniones tuas quas olim apud se tenuerat. In his est Iulii Genius* (de satire) *et declamationes duae* (nl. twee schimpdichten op Julius II), *altera de pueris statim a pueritia erudiendis* (in Rome in 1509 als onderdeel van *De copia* geschreven, in september 1529 onder de titel *De pueris statim ac liberaliter instituendis* afzonderlijk bij Froben gedrukt), *altera consolatoria* (geschreven in 1509 in Siena, in december 1517 onder de titel *De morte declamatio* samen met de *Querela pacis* door Froben gedrukt); *tua manu omnia, sed prima tantum scriptio, neque quicquam satis integrum. Extra haec sancte negat tui quicquam apud se esse quo tu desyderas. Haec si mitti ad te postules, illico fac intelligam*; Erasmus' reactie: Allen II, 494-495, nr. 543, aan Thomas More (Antwerpen, 1 maart 1517), ll. 32-34: *Remitte exemplaria epistolarum quas nunc mitto, et quae reddidit Lupsetus, sed per hominem certum*; het verwijt aan Lupset: Allen III, 89-90, nr. 664, van Thomas Lupset (Parijs, 15 september 1517); Erasmus weer in bezit van de bedoelde handschriften: Allen III, 112-113, nr. 690, aan Thomas Lupset (Leuven, 26 oktober 1517), ll. 3-4: *A Moro recepi decla[ma]ciunculam et praeterea nescio quid* (d.w.z. wrsch. het hs. met de *Iulius exclusus*); vgl. Allen, *The age of Erasmus*, 184-189; Pineau, 'Érasme est-il l'auteur du *Iulius*?', 391-392; Schätti, *Erasmus*, 47-48; Reedijk, 'Schimpdicht'; Gerlo, 'Iulius exclusus', 167-172 (vermeldt 171-172 abusievelijk brief nr. 431, moet zijn nr. 664); Kempers, *Ruysch en Erasmus*, 19-20; Erasmo da Rotterdam, *Papa Giulio*, 12.

40) Huizinga, *Erasmus, Verzamelde Werken* VI, 80-81; Tracy, *Erasmus of the Low Countries*, 74, verwijst naar McConica, 'Erasmus and the *Iulius*'; IJsewijn, 'I rapporti', 123-128; vgl. Hauser, 'Le "Julius" est-il d'Érasme?', 617: 'il nous semble que la question reste ouverte'; Gebhardt, *Stellung*, 395: 'aber er stammt eben nicht von Erasmus'.

41) Allen III, 573-575, nr. 961, aan Lorenzo Campeggio (1 mei 1519), ll. 34-65: Andrelinus en de Venetiaanse humanist Hieronymus Balbo (ca 1460-1535), vgl. Andrelini, *Amores sive Livia*, ed. Tournoy-Thoen, 87-104: